

Marq Rawls
restaureert ook
historische Jugendstil
mozaïeken

Restauratie **mozaïeken** is echt **geen** kinderspel

Net zoals (bijna) iedereen denkt te kunnen schilderen, tot grote ergernis van alle betrokken vaklui, lijkt mozaïek in deze tijden ogenschijnlijk alleen maar te gedijen in de hobbysector. Daarbuiten bestaat echter nog een reëel kunstambachtelijk vakgebied. We gaan in de leer bij Marq Rawls, stichter en directeur van de Mosaicstudio.eu.

• DOOR WILLI SMEUNINX

Marq Rawls is een mosaïst of mozaïekbewerker die inmiddels al twaalf jaar werkzaam is in dit kunstambacht. Hij is de oprichter-directeur van de mosaicstudio.eu, met ateliers in België, Frankrijk en recent ook Taiwan. Zijn allereerste opleiding betrof meubelmakerij, meer bepaald omwille van zijn interesse voor het materiaal en de kunstzinnigheid waarmee het hout destijds werd bewerkt. Het sprak hem aan. Toen de

industriële meubelmakerij een feit werd en het klassieke métier verdrong, zocht Rawls een andere weg om zijn creativiteit en handvaardigheid te botvieren. Zo was hij jarenlang actief in de theaterwereld tot de vonk in 2000 oversloeg naar mozaïek, een authentieke traditionele techniek die is gebaseerd op fijnzinnig handwerk. Hij toog naar Ravenna in Italië. Hier leerde hij de knepen van het vak kennen onder de deskundige leiding van de docenten in het CISIM (Centro Internazionale Studi Insegnamento Mosaico). Daar bleef het niet bij. Hij wilde meer en kwam in Venetië terecht bij het befaamde mozaïekatelier Orsoni waar hij zich verdiepte in het maak- en verwerkingsproces van het gerenommeerde glas via een Mastercursus.

Marmeren vloeren

Rawls vond het een belangrijke aanvulling om ook op de authentieke wijze marmeren vloeren te kunnen leggen, waarvoor hij naar Parijs trok en in het atelier van Thierry

GESCHIEDENIS

Mensen gaven al ver voor onze jaartelling grafisch uitdrukking aan hun emoties en instincten, zo weten we uit afbeeldingen die bijvoorbeeld in grotten zijn gevonden. Behalve tekeningen, schilderijen en inkervingen, staken gaandeweg andere technieken de kop op die leidden tot meer complexe toestanden zoals beeldhouwwerk en architectuur, keramiek, metaal en textiel. Ook vulden andere kunstambachtelijke vaardigheden het plaatje verder in. Eén van die vaardigheden is mozaïek.

Aanvankelijk gebeurde dat in een concept met keien die aanspoelen aan de kust, klein en groot van formaat. Of er werden schelpen en wat dies meer zij gebruikt om zodoende motieven weer te geven die qua inhoud en vorm gaandeweg evolueerden tot afbeeldingen en taferelen die hun weerga niet kenden. Zo ontwikkelde mozaïek zich tot grootse kunst.

Van in de prille klassieke oudheid tot en met nu werden vloeren en wanden met steen-, marmer- en glasstukjes belegd in tempels, villa's, kerken en paleizen. Deze droegen onmiskenbaar bij tot de uitstraling van een niet verwaarloosbaar deel van het universeel kunstpatrimonium dat later evolueerde tot belangrijke toeristische bezienswaardigheden.

Bij het herstellen van een vloermozaïek wordt, net als vroeger, elk steen ter plaatse gekapt

Hochard - een internationale beroemdheid in het métier - ook nog een individuele stage liep. Hier leerde hij onder andere de techniek van het aanbrengen van vloermozaïek 'à la chaud' wat impliceert dat er op een laagje los zand wordt gewerkt waarop ongebluste kalk wordt aangebracht. Een methode die nog maar weinig wordt gebruikt, gezien de beschikbaarheid van zoveel hedendaagse producten op het vlak van hechtingsspecies of lijmen.

Rawls hanteert voornamelijk de geheimen van de Byzantijnse tradities, maar in de praktijk biedt hij alle toepassingen en stijlen aan en voert hij de meest uiteenlopende ontwerpen uit voor designers en kunstenaars. Naast veelal decoratieve realisaties mikt hij ook op de uitvoering van ontwerpen met een inslag van sign. Dat mozaïek in zijn traditionele vorm uitsluitend handarbeid betreft, moet duidelijk zijn en dat leverde Rawls de officiële erkenning van Ambachtsman op in België.

Restauratie

Ongeacht het ontwerp, motief, karton of afbeelding blijft mozaïek een boeiende techniek die, naarmate de opbouw vordert, verwachtingen wekt die normaliter tot grote bevrediging kan leiden. Niet alleen tijdens het maakproces maar meer nog bij het aanschouwen van het eindresultaat. Bij restauratiewerk ligt de klemtoon iets anders want daar is de bestaande toestand het uitgangspunt.

"Of ook soms starten vanaf nul", repliceert Rawls, "Zo kreeg ik onlangs een opdracht voor het restaureren van

Art nouveau pand 't Daghet in den Oosten in Antwerpen na de restauratie

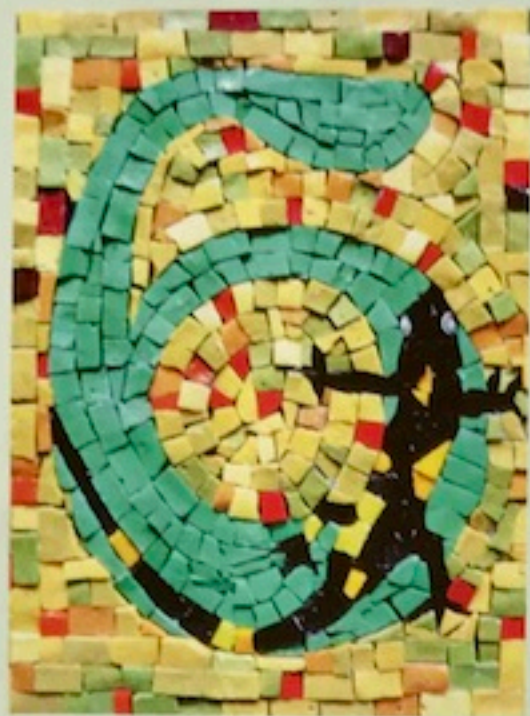
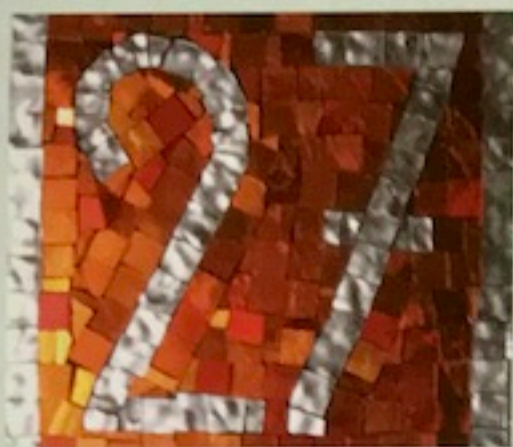
een mozaïekpaneel dat voor het grootste deel afgebrokkeld was en waarvan geen foto of tekening van het origineel voorhanden was. Aangezien het een geklasseerd art nouveau gebouw betrof, kan je niet zomaar in het wilde weg iets uit je duim zuigen. Dus volgde er een zoektocht om afbeeldingen te vinden in de stijl van het gebouw, met respect voor de époque en plaatselijke invloeden. En dan moet het nog worden geaccepteerd door de eigenaar en bevoegden op het vlak van het kunstpatrimonium. Als het een beperkte invulling betreft van glasblokjes dan moet je natuurlijk zorgen dat je in hetzelfde vlak blijft van het resterende gedeelte en dat vergt soms kap- en plamuurwerk. En uiteraard is het dan de bedoeling dat hetzelfde soort glas wordt gebruikt zoals in het oorspronkelijke paneel. In het andere geval kan het paneel op maat worden gemaakt in het eigen atelier om het daarna op zijn plaats in te passen."

Vloermozaïek

Rawls legt uit dat bij een vloermozaïek dat proces soortgelijk is, maar toch weer net iets anders. "In de praktijk worden hierbij eerder steen- of marmerblokjes gebruikt, maar met het oog op een adequate en vooral langdurige houdbaarheid is het van het grootste belang - net zoals bij schilderwerk - om rekening te houden met de ondergrond en te weten hoe die is opgebouwd. Als het grondig stabiliseren en voorbereiden van de ondergrond over het hoofd wordt gezien, kan dit het verder restauratiewerk >

HUISNUMMERS

Een leuk voorbeeld van signgerelateerde mozaïeken zijn de originele huisnummers die op bestelling worden gemaakt door Marq Rawls. Klein en fijn, maar deze nummers geven een absolute meerwaarde aan elk huisadres.

Bij het restaureren van mozaïekvloeren vraagt de ondergrond ontzettend veel aandacht

Werk in uitvoering

hypothekeren en een behoorlijk eindresultaat in de weg staan. Zeker op langere termijn.”

De rijkdom van de textuur van de tesserae zorgt voor een spetterend lichtspel

Als dit probleem is opgelost, en na het systematisch verwijderen van de losliggende blokjes, wordt de te behandelen ondergrond geëgaliseerd en kan het invullen van de mozaïek beginnen. Het betreft - in tegenstelling tot de meeste nieuwe projecten die in het atelier worden vervaardigd - net als vroeger ter plaatse gekapte en ingewerkte steentjes. Met het voegwerk en oppoetsen wordt het arbeidsproces afgerond.

Unieke uitstraling

Tegen beter weten in zou men kunnen stellen dat er in de praktijk weinig of niets te beleven valt op het vlak van signage in combinatie met mozaïek. “Toch kan het en hoeft dit geen probleem te zijn”, aldus Rawls. “Het is dan misschien geen courante oplossing, maar wel één met stijl, allure, uitstraling, robuustheid en een ongeziene veelzijdigheid en bovendien weer- en lichtbestendig.” In die zin kan het, volgens hem, concurreren met letterschilderen en glassierkunst.

“Als de betrokken zaak wil uitpakken met een eye-catcher die het banale overstijgt en determineert, dan is mozaïek een uitgelezen techniek om die uitstraling een extra dimensie te geven en op een hoger niveau te tillen. Alles kan, zonder wezenlijke beperkingen”, gaat Rawls enthousiast verder. “Meer nog, de rijkdom van de textuur van de tesserae (gekleurde glasblokjes, red.) zorgt voor een spetterend lichtspel, zowel bij zon- of kunstlicht.” •